

Průzkum výchovných poradců základních škol

Studie Než zazvoní

17. ledna 2017

Studie o výběru školy

Tento dokument je veřejnou součástí širší dlouhodobé studie společnosti Než zazvoní, která mapuje proces rozhodování o výběru školy u žáků osmých a devátých tříd. Výsledky studie by měly sloužit především vedoucím pracovníkům středních škol k tomu, aby činili zodpovědná a efektivní rozhodnutí, výchovným poradcům základních škol pro zlepšení obrazu o žákovských preferencích a dalším subjektům zajímavým se o proces rozhodování o volbě školy a povolání.

Než zazvoní se standardně věnuje průzkumům u žáků základních škol a jejich rodičů. Tentokrát se průzkum týká přímo práce výchovných poradců a porovnání výpovědí uchazečů, jejich rodičů a výchovných poradců.

Hlavní zjištění

- ☑ **Výchovní poradci mají v průměru desetiletou praxi a jsou v 50 % starší 51 let. Ve velké většině se výchovnými poradci stávají ženy (87 %).** Roli výchovných poradců tedy zastávají zkušení pedagogové. Podíl mužů v roli výchovných poradců odráží rozdělení učitelů dle pohlaví v základním školství.
- ☑ **Výchovní poradci jsou za svou práci odměněni snížením pedagogického úvazku ve většině případů o 1 hodinu týdně.** Výchovní poradci však reálně svou práci tráví mnohem více času, mají na starosti metodickou a informační činnost, inkluzi a kariérové poradenství. Pouze kariérové poradenství jim v průměru zabere reálně téměř 2 hodiny týdně.
- ☑ **Časová dotace výchovného a kariérového poradenství je nedostatečná.** Při průměrném počtu 110 žáků druhého stupně jedné ZŠ a snížení úvazku o jednu hodinu týdně tak výchovným poradcům na jednoho žáka vychází 22 minut čistého času. Pokud vezmeme do úvahy deklarované 2 hodiny týdně na kariérové poradenství a předpokládaný počet 30 dětí v osmé a deváté třídě, tak poradci připadá na osobní péči o jedno dítě včetně administrativy a dalších povinností 2,6 hodiny ročně.
- ☑ **Frekvence osobních rozhovorů mezi žáky a výchovnými poradci se během osmého a devátého ročníku, kdy se žáci rozhodují o svém dalším vzdělávání, zvyšuje.** Zatímco v osmé třídě se tváří v tvář v soukromí baví s většinou žáků pouze 28 % dotazovaných, v deváté třídě je to již 50 % výchovných poradců. Dvě třetiny výchovných poradců žákům v rámci kariérového poradenství doporučují konkrétní školy. Výchovní poradci se tedy snaží radit s výběrem školy, avšak jejich radu za rozhodující pokládá pouze 1 % dotazovaných osmáků¹.
- ☑ **Výchovní poradci v 95 % pak upozorňují na dny otevřených dveří, v 97 % předávají žákům informace o středních školách ve formě letáků.** I když je předávání letáků nejčastější činností výchovného poradce, za nejvíce důležité je považuje pouze 16 % výchovných poradců.

¹ Do zprávy z průzkumu na téma Rozhodování žáků osmých tříd z května 2016 je možné nahlédnout [zde](#).

Metodika

Studie byla provedena formou on-line dotazování výchovných poradců základních škol. Participace na výzkumu byla nabídnuta základním školám ze všech krajů České republiky.

Výsledný vzorek po očištění dat činil 312 respondentů. Do analýzy jsou zahrnuti pouze ti respondenti, kteří zodpověděli dostatečný počet odpovědí.

Sběr dat proběhl v týdenním období v lednu 2017.

Kontakt

Studii vypracovala společnost Než zazvoní, s.r.o., která se věnuje poradenství základním a středním školám.

Mgr. Ing. Richard Malovič, Ing. Mgr. Petr Soukeník, Mgr. Karel Komínek, Bc. Aneta Košíková

info@nezzazvoni.cz

www.nezzazvoni.cz

Kontakt pro média

Bc. Aneta Košíková

kosikova@nezzazvoni.cz

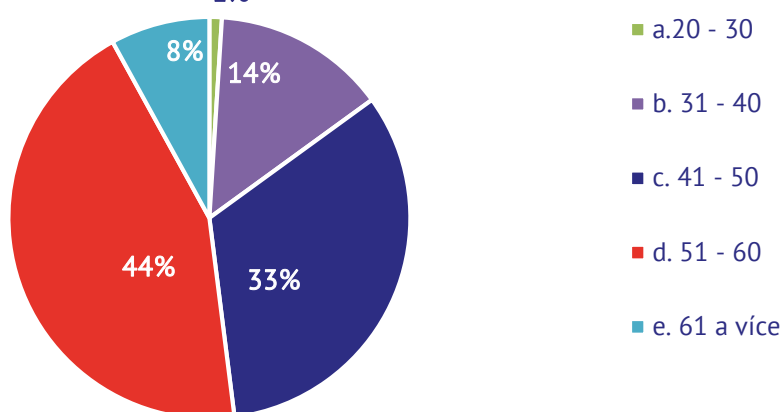
733 778 256

Obecný přehled

Věkové složení dotazovaných výchovných poradců ukazuje na vyšší věk většiny poradců. Více než **polovina** z nich je ve věku **51 let a více** a pouze **15 %** je ve věku do **40 let**. Výchovní poradci také odpovídali na otázku o **délce praxe** – průměr i medián se shodují na hodnotě **10 let**. Pozice výchovných poradců tak zastávají především zkušenější členové učitelských sborů, kteří se však v poradenství dostávají až po získání praktických zkušeností. Je otázkou, zda vyšší věk poradců je pozitivum či negativum. Vyšší věk na jedné straně ukazuje na získanou zkušenost, na druhé straně pak u pracovníků, kteří vykonávají určitou profesi delší dobu, může propuknout syndrom vyhoření.

Věk respondentů

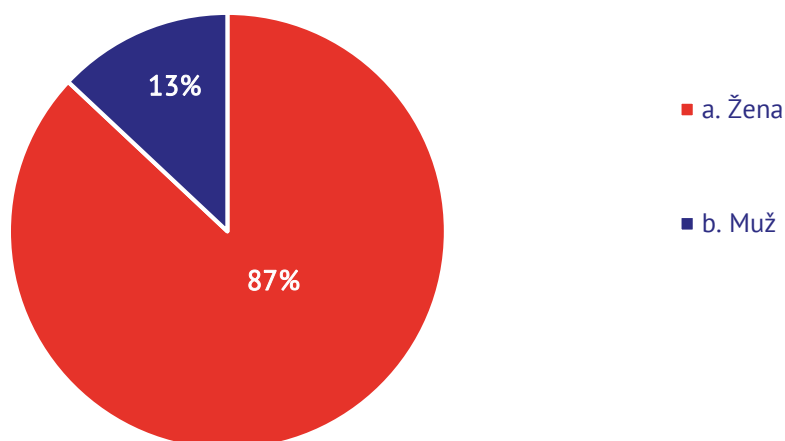
N = 312

Práci výchovného poradce pak v naprosté většině zastávají **ženy s 83 %**, zatímco muži se výchovnými poradci stávají pouze ve **13 % případů**. Podíl mužů v roli výchovných poradců odráží rozložení mužů a žen v základním školství.

Pohlaví respondentů

N = 312

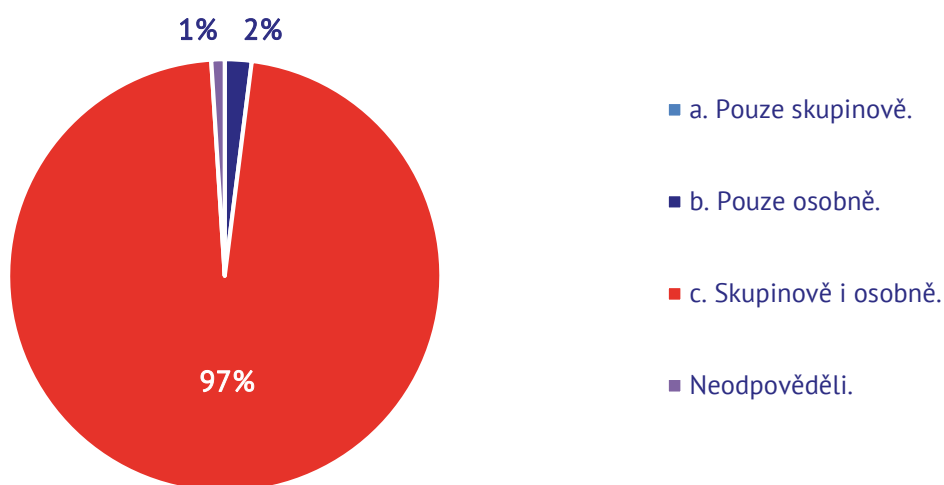

Jsou výchovní poradci přetížení?

Dle odpovědí výchovních poradců, naprostá většina z nich (**97 %**) komunikuje s žáky skupinově i osobně. Vzhledem k tomu, že 1 % z dotazovaných na otázku neodpovědělo, můžeme říci, že všichni výchovní poradci mluví s žáky v soukromí osobně. Odměna za práci výchovního poradce se odvíjí od počtu dětí na škole, kromě zařazení do 13. platové třídy, mají výchovní poradci také snížen úvazek ve většině případů o **1 vyučující hodinu týdně**.

Komunikujete s žáky osobně nebo v rámci skupiny?

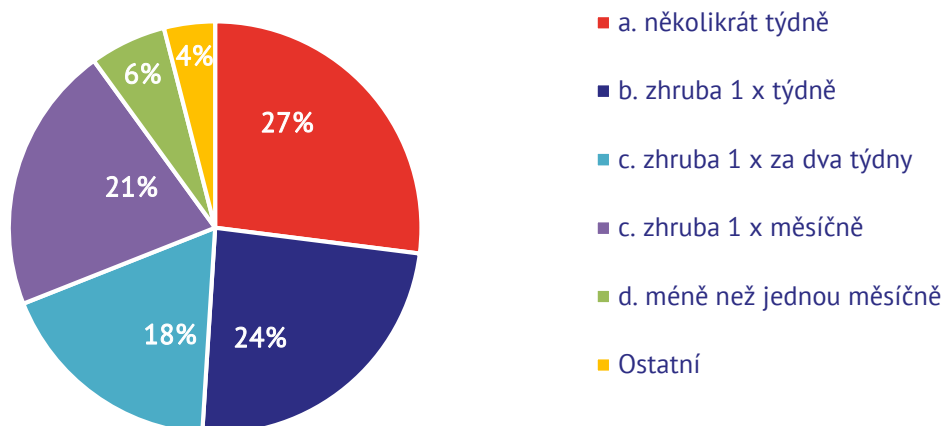
N = 312

Výchovní poradci se nejméně jedenkrát týdně baví s některými žáky o různých tématech souvisejícími s výchovným poradenstvím v **50 %** případů. V odpovědích ostatní jsou pak zahrnuti ti, kteří nejčastěji odpověděli, že se s žáky baví dle potřeby, ale v průběhu osmého a devátého ročníku se frekvence zvyšuje. Kromě toho pak výchovní poradci uvedli, že pouze kariérovému poradenství věnují v průměru **7, 8 hodin měsíčně**, tedy **téměř 2 hodiny týdně**. V datech se projevuje široký rozptyl, spolehlivěji hodnotu určí medián **6 hodin měsíčně** (hodnota přesně v polovině dat) a modus **10 hodin měsíčně** (nejčastěji uváděná hodnota).

Jak často se bavíte s žáky během jednoho školního roku osobně (jeden na jednoho)?

N = 312

Pokud bychom brali v potaz i ostatní aktivity výchovných poradců (metodické a informační činnosti) můžeme říci, že snížení pedagogického úvazku čas strávený nad výchovným poradenstvím vyšší než průměrný čas, který je vynakládán. V průzkumu to také bylo jednou z nejčastěji zmiňovaných nevýhod výchovného poradenství. Výchovní poradci jsou sice za svoji práci kompenzováni vyšším platovým ohodnocením, ovšem to také vyplývá z nadstavbového specializačního studia, které musí každý poradce absolvovat jako podmínku pro výkon své činnosti.

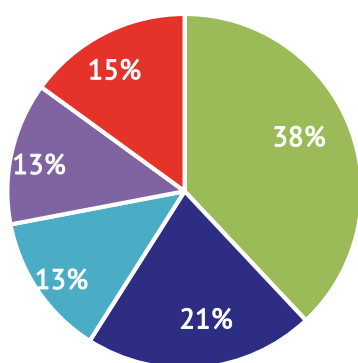
I když výchovní poradci stráví pouze nad kariérovým poradenstvím širší časový úsek, než je jim zákonem určen i pro další činnosti, žáci si o radu o dalším vzdělávání či problémech se studiem často nechodí. V průměru se jedná o **24 žáků ročně** (medián i modus je pak **20 žáků ročně**), což je zhruba 1 žák každé dva týdny. **8 %** respondentů pak uvedlo, že se jedná o prospěchově horší žáky. Výchovní poradci tak musejí žáky sami oslovovat, pokud se s nimi polovina baví nejméně jedenkrát týdně (a v 27 % případů i vícekrát týdně).

Role výchovných poradců v kariérovém poradenství

Frekvence osobních rozhovorů mezi žáky a výchovnými poradci se během osmého a devátého ročníku, kdy se žáci rozhodují o svém dalším vzdělávání, zvyšuje. Zatímco v osmé třídě se tváří v tvář v soukromí baví s méně než **pětinou** z nich **38 %** výchovných poradců, v deváté třídě už je to pouze **10 %** výchovných poradců. Naopak s **většinou žáků** se baví **50 %** výchovných poradců. I přesto však od výchovného poradce považuje za rozhodující jen **1 %** dotazovaných osmáků v květnu 2016².

S jak velkou částí žáků mluvíte osobně
(jeden na jednoho) v osmé třídě?

N = 312

■ a. Méně než 20 %

■ b. 21 - 40 %

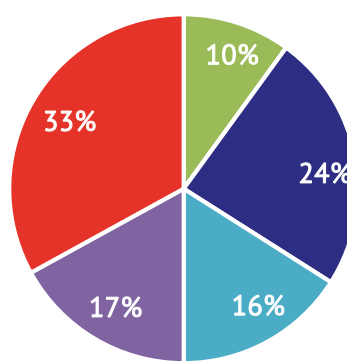
■ c. 41 - 60 %

■ d. 61 - 80 %

■ e. 81 - 100 %

S jak velkou částí žáků mluvíte osobně
(jeden na jednoho) v deváté třídě?

N = 312

■ a. Méně než 20 %.

■ b. 21 - 40 %

■ c. 41 - 60 %

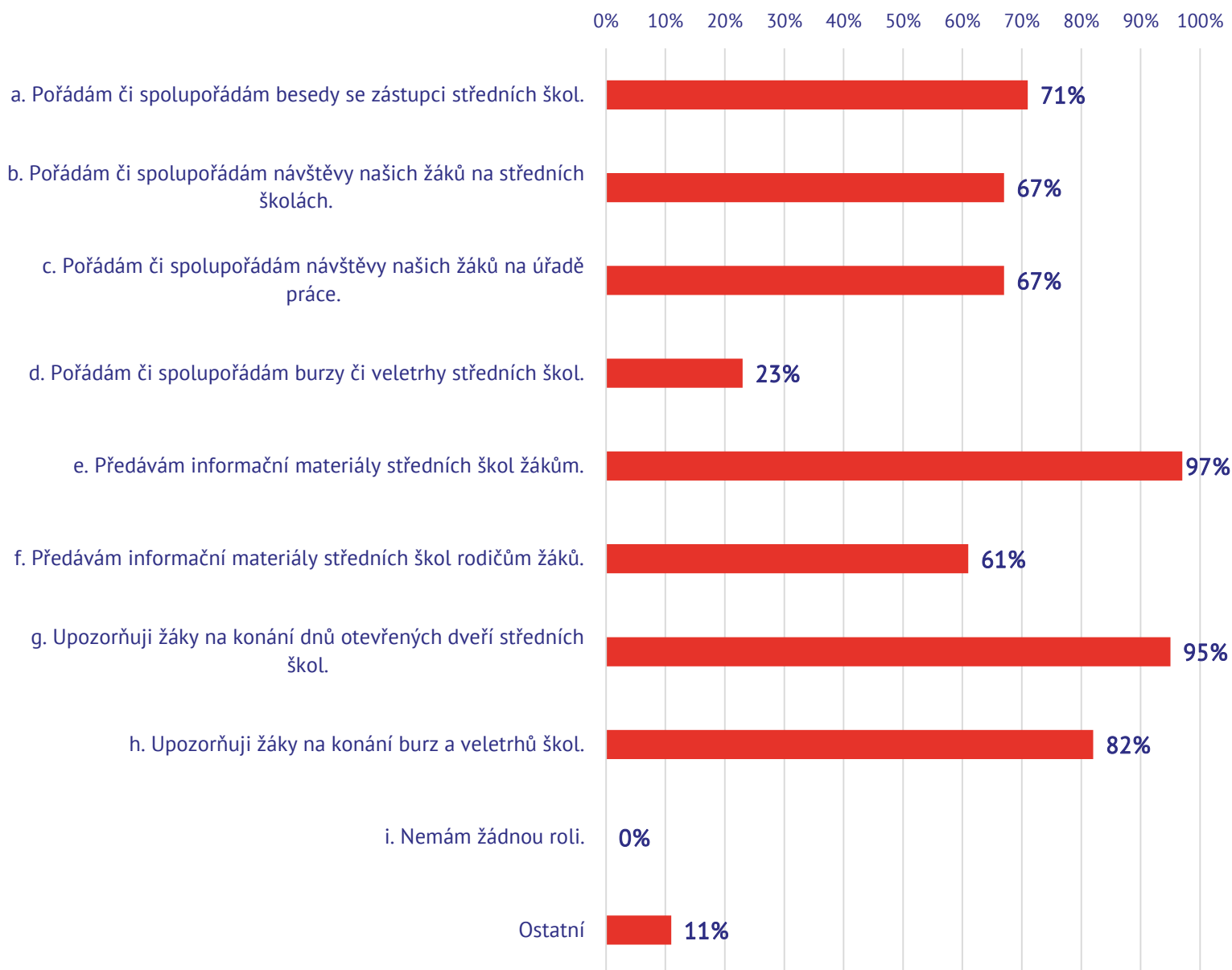
■ d. 61 - 80 %

■ e. 81 - 100 %

² Do zprávy z průzkumu na téma Rozhodování žáků osmých tříd z května 2016 je možné nahlédnout [zde](#).

Jakou roli hrajete při předávání informací o středních školách Vaším žákům?

N = 312

97 % z dotazovaných výchovných poradců v rámci kariérového poradenství předává informační letáky o školách, které se k nim dostanou, a **95 %** výchovných poradců pak také upozorňuje na dny otevřených dveří, pořádané středními školami. Zde však nastává nejednotnost odpovědí mezi deváťáky a výchovnými poradci. Z našeho průzkumu z listopadu 2016 vychází, že o dnech otevřených dveří se ústně od učitelů či rodičů dozvědělo pouze **20 % dotazovaných**³. Poměrně nízké procento, tedy shodně **dvě třetiny**, dotazovaných výchovných poradců pořádá či spolupořádá návštěvy žáků na středních školách či na úřadech práce, i když právě návštěvy tohoto typu mohou žákům o školách a oborech, které se jim nabízejí, říci více než letáček.

³ Do zprávy z průzkumu na téma Deváťáci a dny otevřených dveří z listopadu 2016 je možné nahlédnout [zde](#).

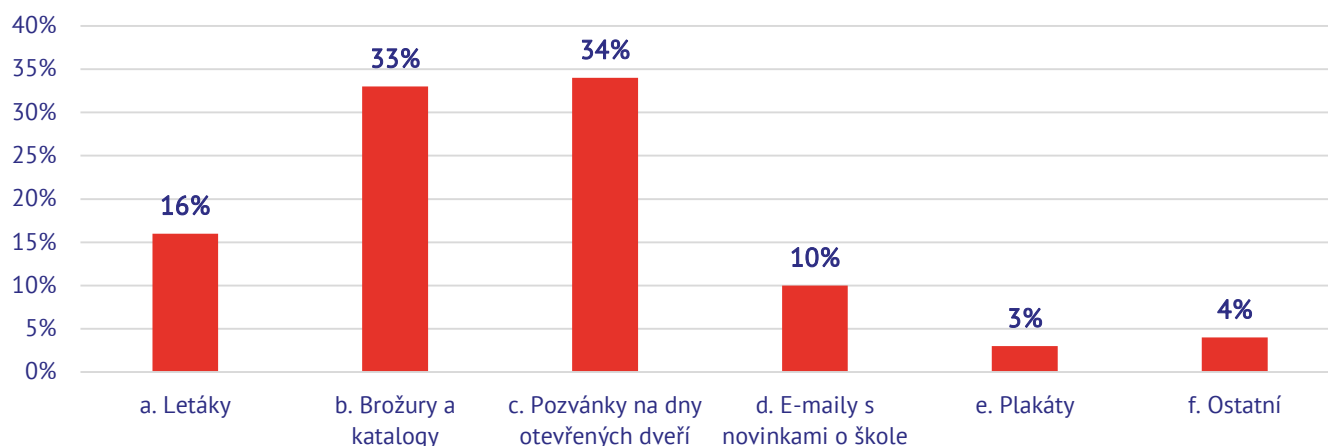
Pětina výchovných poradců pak také pořádá či spolupřřádá burzy a veletrhy, což je sice menšina, ovšem v rámci omezeného času pro činnost výchovného poradce, se jedná o velký závazek. V odpovědích mimo hlavní kategorie otázky pak výchovní poradci nejčastěji uváděli zasílání informačních e-mailů žákům či pořádání speciálních rodičovských schůzek na téma volba střední školy. Níže je pak možné nahlédnout do tabulky, která ukazuje počty jednotlivých hlasů v absolutních číslech.

Činnost	Počet odpovědí
a. Pořádám či spolupřřádám besedy se zástupci středních škol.	220
b. Pořádám či spolupřřádám návštěvy našich žáků na středních školách.	210
c. Pořádám či spolupřřádám návštěvy našich žáků na úradě práce.	208
d. Pořádám či spolupřřádám burzy či veletrhy středních škol.	72
e. Předávám informační materiály středních škol žákům.	301
f. Předávám informační materiály středních škol rodičům žáků.	190
g. Upozorňuji žáky na konání dnů otevřených dveří středních škol.	296
h. Upozorňuji žáky na konání burz a veletrhů škol.	257
i. Nemám žádnou roli.	0
Ostatní	34

Jak již bylo řečeno výše, výchovní poradci předávají informační materiály středních škol v **97 %** případů. Za nejdůležitější z těchto materiálů pak považují v **34 %** pozvánky na dny otevřených dveří a brožury a katalogy v **33 %**. E-maily považují za důležité pouze v **10 %** a letáky v **16 %**. Je zajímavé, že i přesto je výchovní poradci v **97 %** žákům předávají.

Jaké materiály, které Vám střední školy zasílají, považujete za nejdůležitější?

N = 312

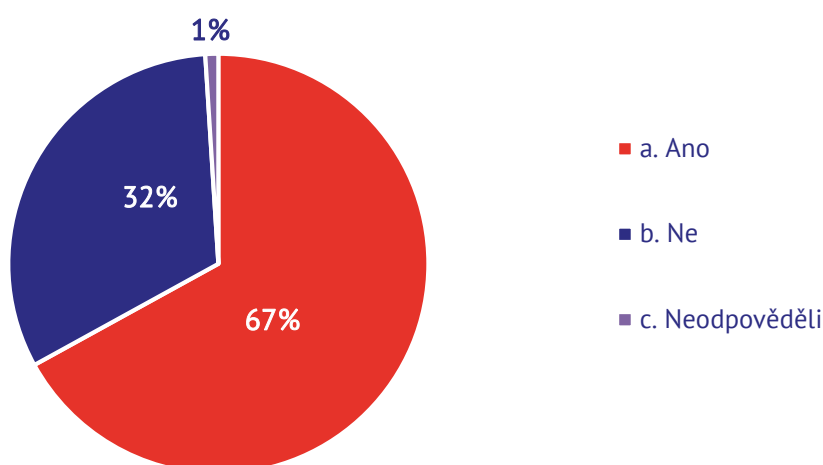

Výchovní poradci doporučují konkrétní školy

Dvě třetiny výchovných poradců žákům v rámci kariérového poradenství **doporučují konkrétní školy**. V současnosti, kdy je na jedné straně vyvíjen tlak na zvýšení podílu studentů na učňovských a technických oborech a na druhé straně rodiče chtějí mít pro své děti vzdělání s maturitou, je pozice výchovných poradců složitá. Doporučením konkrétní střední školy se výchovný poradce vystavuje riziku, že jeho rada nebude pro žáka vhodná či ji rodiče dítěte nepřijmou pozitivně.

Doporučujete konkrétní školy?

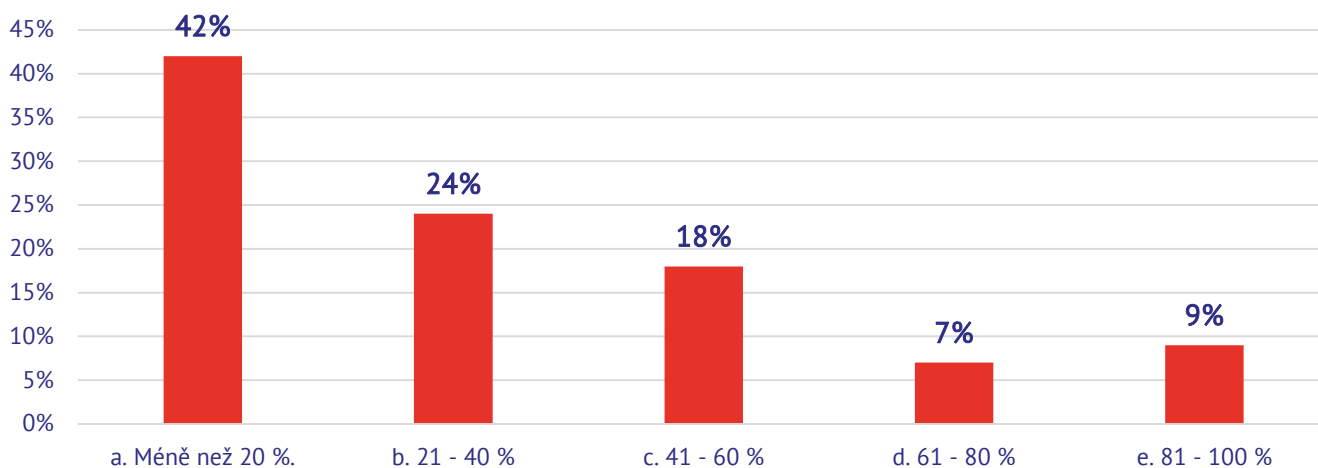
N = 312

Doporučení střední školy však nejspíše probíhá spíše v rámci společné diskuze či na žádost o radu. Aktivně za více než 80 % žáky jde méně než **desetina výchovných poradců**, jedná se tedy o sporadickou situaci.

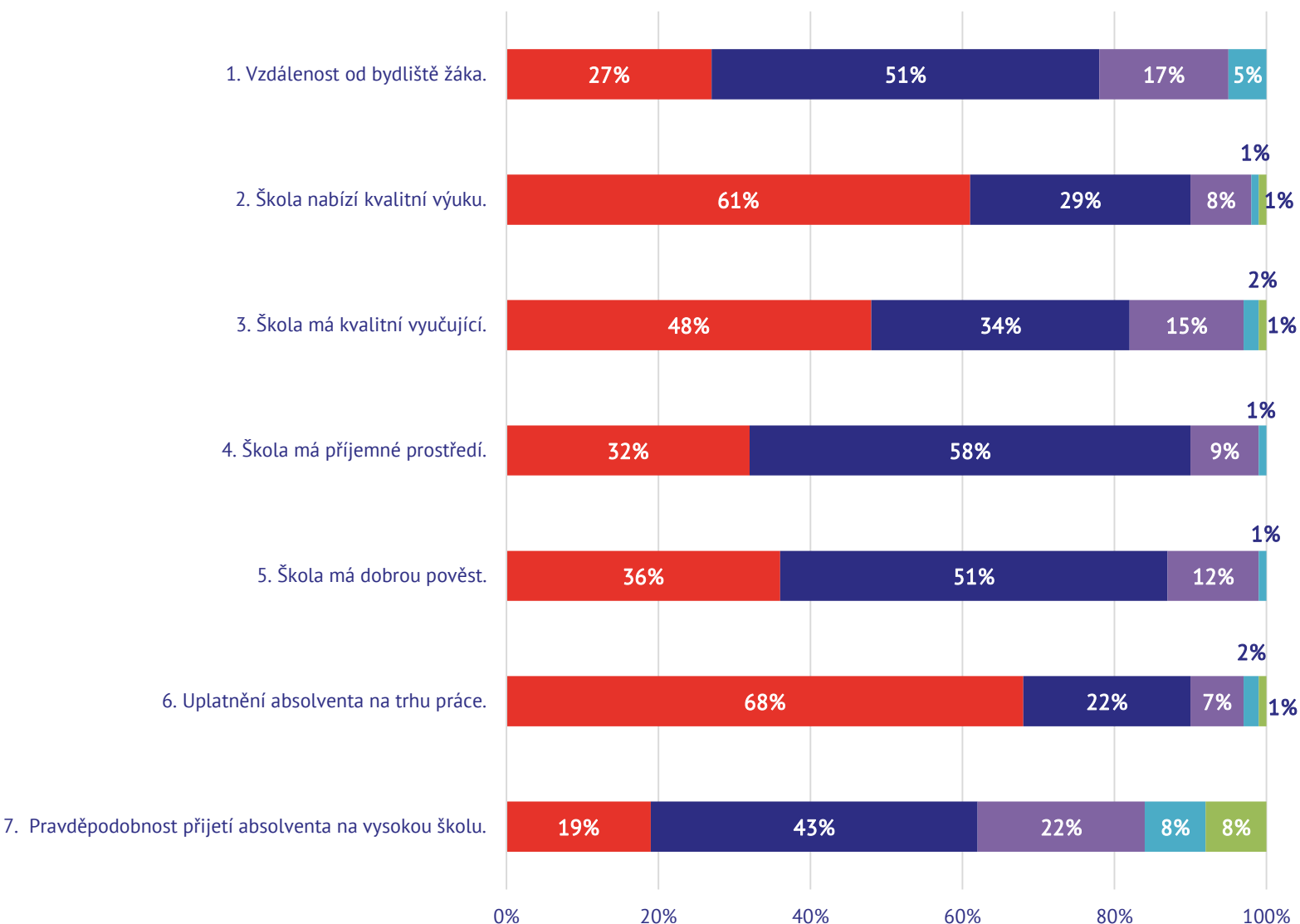
Za jakou částí žáků aktivně jdete a doporučíte jim střední školu? (jednotlivcům, ne skupině naráz)

N = 312

Jak jsou pro Vaše rozhodnutí o doporučení střední školy pro žáka následující skutečnosti důležité?

N = 312

■ a. Velmi důležité. ■ b. Spíše důležité. ■ c. Ani důležité, ani nedůležité. ■ d. Spíše není důležité. ■ e. Vůbec není důležité.

Když výchovní poradci doporučují konkrétní školy, jejich pozornost se upírá především k pravděpodobnosti, že absolvent školy nalezne uplatnění na trhu práce – tuto možnost za velmi důležitou označilo **68 %** dotazovaných a **22 %** dotazovaných ji považuje za spíše důležitou. Data o počtech studentů, kteří našli uplatnění je také jednou z nejvíce žádaných informací, které někteří výchovní poradci dle svých odpovědí od škol nedostávají. **61 %** výchovných poradců vidí jako velmi důležitou kvalitu výuky na škole. Za nejméně podstatné je pro výchovné poradce pravděpodobnost, že bude absolvent přijat na vysokou školu – spíše či vůbec důležitá není pro **16 %** výchovných poradců. Stejně tak se jako méně podstatná ukazuje vzdálenost od bydliště žáka (velmi důležitá pouze v **27 %**). Výchovní poradci tedy upřednostňují kvalitu školy důležitou pro budoucnost žáků.

Další informace a pomoc s kampaní pro přijímací řízení

Neváhejte se na nás obrátit pro další informace o chování a rozhodování žáků osmých a devátých tříd, nebo pokud máte zájem o pomoc s marketingem a kampaněmi zaměřenými na získání většího počtu uchazečů a následně studentů ve vaší škole.

Navštivte náš web www.nezzazvoni.cz, kde najdete další studie. Pro informace o školení a termíny nejbližších školení se podívejte na www.nezzazvoni.cz/jak-pomahame/skoleni/.

Kontakt

Bc. Aneta Košíková

kosikova@nezzazvoni.cz

733 778 256

O nás

Než zazvoní pomáhá ředitelům a dalším vedoucím pracovníkům základních a středních škol. Věnujeme se výzkumům a aplikaci marketingových poznatků do prostředí škol. Pomáháme s marketingem. **Od roku 2011 jsme proškolili a pomohli 603 pracovníkům z 249 základních a středních škol.**